

VÄIKE ÖÖKULL

Lene Mayer-Skumanz / Salvatore Sciascia

Estonian Embassy, Vienna (translatsioon)

Kaua aega tagasi, kui loomad ja inimesed veel ühist keelt rääkisid, elas metsas unenäomägede taga väike öökull. Ta oli kuuese pesakonna noorim ning viimane, kes vana puu õõnsusest lahkus. Öökullivanemad õpetasid talle, kuidas lennata, hiiri püüda ja päikest võtta. Siis ütlesid nad: “Pea püsti, väike öökull! Õpi maailma tundma!” “Kas ma pole selleks veel liiga väike?” küsis väike öökull. Öökullivanemad nagistasid nokki ja vuhistasid seejärel: “Tea, et sinu teekonnal saadab sind alati Suur Öökull, kes on maailma loonud! Reegleid sa ju tunned: tapa oma saak nii kiiresti, et tal ei oleks valus, siis maitseb ta ka paremini. Rõõmusta iga valguskiire üle, isegi kui see on nõrk. Ja mis puutub kaugele lendamisele... lendamist õpid lennates, muud polegi.”

Väike öökull keerutas pead igasse kanti, et veelkord oma vanemaid ja kodupuud silmitseda. Ta turtsus ja huikas ja norsatas hüvastijätuks. Ajas siis tiivad laiali ja lendas minema.

Mets unenäomägede taga oli suur ja seal elas palju loomi. Pisut lennanud, leidis väike öökull legendikul kaljuse künka. Ta istus künka sammaldanud tippu, vaatas silmi kissitades madalalseisva päikese poole ja tundis rõõmu. Allpool, päikesest veel soojal kivil pikutas metskass. Tema ninalt jooksid neli musta vööri üle pea. Ta koheva triibuline saba tuksus vaikselt kui ta tõstis pea ja silmitses väikest öökulli. “Öökull! Sa tuled just õigel ajal. Ütle, kuidas saab Suur Metskass, kes on maailma loonud, lubada kassidel end taltsutada lasta?” “Kuidas kuidas?” huikas väike öökull üllatunud. “Ma pole kunagi käinud nii kaugel kui eile – jõudsin oja äärde, mis unenäomägede vahel kohiseb. Nägin seal puust ja kivist inimese maja. Kõikjal lõhnas mõnusalt rasvaste kaagutajate järele. Aga mul oli kõht täis ja ma tahtsin lihtsalt kaugelt pisut vaadata... Maja ees istus inimene, hoidis kassi süles ja silistas teda. Kass ei hammustanud ega küünistanud, vaid lõi nurru. Mul jooksid külmavärinad üle seljakarvade. Ennast puudutada lasta! – Turts! Kuidas on see võimalik!” Väike öökull tõmbas selja küüru,

vangutas pead ja piiksus: “Kust mina tean?”. Metsakss ajas end püsti, kõver saba läks kohevile ja karvad turri. Tema silmad pildusid rohelist ja kollast välku.

“Sa ei tea või!” turtsus ta. “Ise veel öökull!” Öökullid on targad ja teavad vastuseid kõikidele maailma küsimustele!” “Seda ma ei teadnud,” ütles väike öökull ehmunult. “Mis kasu sinust siis on?” susistas metskass. “Häbi! Ja tee, et siit kaod!” Väike öökull oli sedavõrd jahmunud, et tõusis lendu ja kadus.

Ta leidis ühe laia võraga kõrge puu säramas loojuva päikese valguses. Väike öökull istus kõige alumisele oksale ja püüdis järele mõtelda.

Äkki kostis maapinnalt raskete tiibade kohinat, valju rabistamist ja laperdamist ning juba oligi väikese öökulli kõrvale maandunud paabulind. Oks värises ta raskuse all. “Taas kord sain hakkama!” eputas paabulind. “Igal õhtul enne magamaminekut üks ja sama pingutus! Miks küll ei suuda ma ühtviisi hästi lennata ja joosta! – oo, kes seal kükitab? Kuule tibu, see on MINU magamispuu!” “Vabandust!” kogeles väike öökull. Paabulind raputas oma kirevaid sulgi ja ütles: “Oo, hääle järgi otsustades oled öökull. See sobib hästi.” Ta kohendas oma lehvikukujulist saba ja sättis selle üle oksa rippuma.

Seejärel ta jätkas: “Mul on üks küsimus, mis ei anna mulle rahu: Miks on Suur Paabulind, kes on maailma loonud, meile magamiseks nii vähe puid kasvada lasknud?” “Ee... ah, misasja?” uhkis väike öökull. “Näed ju küll, kui pikk saba mul on,” selgitas paabulind. “Ma saan sellega hundiratast lüüa. Kui ma aga rahulikult magada tahan, on ta tülik. Mulle sobivad üksnes horisontaalsete okstega väga kõrged puud. Selles metsas leidub aga vähe selliseid puid!” “Sul on ju see siin!” sositas öökull. Mulle meeldiks kolme või nelja hulgast valida, “hüüdis paabulind. “Niisiis vasta: "Miks pole selle eest hoolt kantud?!” “Ma ei tea,” vastas väike öökull. Paabulind kallutas pead, nii et ta sinine sulekroon peaaegu väikese öökulli rinnasulgi puudutas. “Sa ei tea? Kuidas nii, ei tea? Öökullid teavad ju vastuseid kõikidele maailma küsimustele!” “Ma ei teadnud ka seda, et see on maailma küsimus,” tunnistas väike öökull. “Väike lollpea, sa pole siis üldse õige öökull!” targutas paabulind. “Häbi sulle ja tee, et sa siit kaod!”

Väike öökull lendas ehmunult minema. Ta leidis ühe koopaga väikese kalju ja istus kaljusüvendikku, et puhata ja järele mõtelda. “Miks peaks mul häbi olema?” küsis ta endalt. “Miks pean ma teadma vastuseid kõikidele maailma küsimustele? Kuidas saab metskass rääkida Suurest Metskassist, kes on maailma loonud, ja paabulind Suurest Paabulinnust, kes on maailma loonud, kui hoopis Suur Öökull on kõik loonud?”

Päike oli unenäomägede taha loojunud. Läänekaares vilkus ehatäht. Aeglaselt tõusis kuu üle puulatvade, valgustades ka kaljusüvendit. Väike öökull tundis hõbedasest valgusest rõõmu. “Aeg välja lennata!” piiksus hääl ta selja taga. “Milline mahe öö! Olgu tänatud Suur Nahkhiir, kes kõik on loonud!” Väike öökull pööras pea ja avastas nahkhiire, kes rippus pea alaspidi seinal. Ta oli kinnitanud ennast tagajalgade, varvaste ja küünte abil kindlalt kalju külge. Ta ajas oma lennunahka laiali, et seda õlitada. Keelega võttis ta ninasõorme kohal asuvast avast voolavat õlist vedelikku ja määris seda kärmelt kogu nahale. “Oi-oi, kuidas haiseb” lipsas kogemata väikese öökulli suust.

“See lõhnab vängelt,” kinnitas nahkhiir. “Seepärast ei sobigi ma sulle saagiks, kallike. Sa oled ju öökull, eks ole?” “Jah, aga väike ja äkki isegi mitte päris õige...” “Kuss, öökull on öökull, ja öökullid teavad vastuseid kõikidele maailma küsimustele,” ütles nahkhiir. “Mul oleks siinkohal üks küsimus, kallike.” Nahkhiir haakis ennast kaljuõõne serva külge ja rippus nüüd väikese öökulli nina ees. “Vaata, kui leidlikult ma olen loodud,” piiksus ta. “Suurepäraselt igaks elujuhtumiks varustatud. Ka kõige pimedamal ööl leian endale toiduks putukaid. Ma karjatan nende suunas ja kui kaja tagasi tuleb, lendan kohale ning püüan kinni. Ainult üks asi teeb mind kurvaks: Igal aastal saan ma vaid ühe poja ilmale tuua. Liblikad ja koid munevad palju, palju mune, siiliema taga sabistab terve rodu siilikesi, ning rebastelgi on vähemalt kolm poega. Miks lubab Suur Nahkhiir, kes on kõik loonud, mulle üksnes ühe poja?” “Seda ma ei tea,” vastas väike öökull. Nahkhiir kiikus imestunult edasi-tagasi. “Sa ei tea seda? – Kuidas ma peaksin seda uskuma?” “Ma ei tea,” kordas väike öökull ja ohkas murest masendunult. “Kes siis teab, kui sina ei tea?” küsis nahkhiir kurvalt. “Äkki sa ei pinguta piisavalt, tuled ehk tagasi, kui vastus pähe tuleb?” Väike öökull noogutas agaralt. “Hästi,” piiksus nahkhiir, sirutas lennunaha laiali ja lendas laperdades õhe. Õhus kajasid tema kiired, kõrged karjatused. Kaljuõõne sügavusest järgnesid talle veel paljud teisedki nahkhiired. Väike öökull vaatas, kuidas nad siksakiliselt läbi kuuvalguse lendlesid.

Hoolimata suurest murest tundis väike öökull, et tal oli kõht tühi. Ta veetis öö hiirtele jahti pidades, tappes saaki välkkiirelt. Kui kõht oli nii täis, et enam suutäitki juurde ei mahtunud, ütles ta ühele maapeal silkavale hiirele: “Vasta, hiir, milline võimas vägi on loonud sinu, minu ja kogu maailma?” Hetke pärast kostis urust piiksumist: “Suur Hiir, kes muu! Seda tead sa, kõiketeadja, ju isegi! Miks sa nii salakavalalt küsid? Tahad mind august välja meelitada? Sinusuguste süü, kui ikka ja jälle mõned meist kadunuks jäävad. Kui ma vaid teaks, miks küll öökullid rohusööjateks pole loodud.” “Või seemnesööjateks,” hõikas väike öökull vastu. “Ei, seemned on meie toit” piiksuti august juba nõrgemalt ja seejärel jäi kõik vaikseks.

Väike öökull lendas edasi ja otsis puhkamiseks kõrge puuladva. “Uu-huu-uu, ma pole kõiketeadja,” ulgus ta nutta. “Ma olen mitte-midagi-teadja, see on kindel.” Maa peal libises samal hetkel mingi triibulise sabaga tume vari. “Tohoh,” torises üks hääl. “Oled juba natuke targemaks saanud.” Väike öökull keerutas pead. “Ma hakkam õppima,” sositas ta ja uinus.

Kui hommik läbi lehtede koitis, oli väike öökull taas reibas ja rõõmustas roosa valguse üle. “Mida kõike võin küll täna leida ja teada saada?” arutles ta. Ta sirutas tiivad välja ning lendas kiiresti üle hommikuse metsa unenäomägede poole. Ta lendas allapoole ja nägi all vahus helkivat oja ning inimeste maja, millest metskass rääkinud oli.

Ümberringi valitses rahu, mida häirisid vaid paar ussikesi otsivat kana. Allpool oja ääres aga laulis üks inimene. Väike öökull lendas laualu suunas ning leidis naise vett ammutamas.

Öökull istus marjapõõsale ja seletas: “Sul on palju ilusam hääl kui minul!” Naine vaatas ütles ja naeris. Siis ütles ta väikesele öökullile: “Kujuta ette, kui kõik olendid oleksid maailmas ühtemoodi. Kas poleks siis maailm igav? Näiteks sina näed ja kuuled minust paremini, lendamisest veel rääkimata.” “Ja miks sa laulad?” küsis väike öökull. “Tahad sa oma jahipiire kaitsta nagu muustrastas?” “Ma laulan, et töö kergemini läheks,” ütles naine. “Ja mõnikord laulan ma Suure Ema auks, kes maailma on maailma loonud.” “Kus ta elab?” küsis väike öökull. “Kõikjal,” vastas naine. “Inimsilmad ei suuda teda näha. Päike, kuu ja tähed on vaid ehted tema kleidil...” “Ja kui ma sulle nüüd räägin,” sosistas öökull, “et selle oja kalad teavad Suurest Kalast, kes on maailma loonud?” “See ei solvaks Suurt Ema üldsegi,” vastas naine. “Tal on südant kõigi loodu jaoks.” Väike öökull keerutas pead ja küsis mõtlikult: “Kas ta rõõmustab, kui sa tema auks laulad?” “Ma loodan seda,” ütles naine. “Ma palun temalt ka palju asju. Et minu maja katus veel palju aastaid vastu peaks ja minu kanad palju tibusid hauduksid ning et nii mina kui minu laps terved oleksime...” “Sa muretsed asjade pärast, mis homme tulevad?” “Küllap igäuks teeb seda,” ütles naine. “Tead sa, kas veel täna sadama hakkab? Tahan ju oma pesu kuivaks saada.” “Õhus pole vihma lõhnagi,” vastas väike öökull, huikas hüvastijäruks ja lendas vastuvoolu tagasi.

Päike paistis terve päeva ja väike öökull võttis päikest ning mõtles järele. Öhtul lendas ta unenäomägede nõlvadele. Öö saabudes nägi ta puude vahel midagi kuldse tähena helkivat. Lennates kuma poole, avastas ta väikese puumajakese. Valgus, mis tuli avast maja sees ja meelitas ööliblikaid ligi, lummas ka väikest öökulli. Ta nihkus üha lähemale ning istus kitsale aknalauale. Ta nautis sooja kuma sedavõrd, et hakkas laulma öökullide lembelaulu. Ta huikas, kriiskas ja vilistas. “Öökull mu aknalaul,” ütles sügav hääl, “tere tulemast!” Väike öökull kissitas silmi, et pimedas näha inimkuju. See oli üks vana mees.

Väike öökull küsis vanalt mehelt: “Mida sa siin teed?” “Loen,” vastas mees ja peletas ettevaatlikult ööliblikaid eemale. “Päev oli minu jaoks liiga lühike, sellepärast loen lambi valgel edasi. See on raamat Suurest Isast, kes on maailma loonud.” “Kus ta elab?” küsis väike öökull. “Kõikjal,” vastas vana mees. “Taevariigis, mida mu silmad veel ei näe ja inimeste südames.” “Kas sa palud teda homse päeva eest?” küsis väike

öökull. “Jah,” vastas vana mees. “Aga veelgi rohkem palun ma teda möödunu pärast. Minu elus on nii palju asju olnud, mis tema silmis heakskiitu ei leia ja see valmistab mulle muret. “Aga kui ma nüüd sulle ütlen,” sosistas väike öökull, “et ka ööliblikad teavad, et maailma lõi Suur Ööliblikas, kes kõik loonud on...” Vana mees naeratas kaastundlikult. “Kuidas saaksidki nad Suurt Isa teisiti ette kujutada?” “Äkki Suure Emanal, nagu naine jõe ääres?” Mees kortsutas kulmu.

“Olen talle juba palju Suurest Isast rääkinud, siiani siiski asjatult, nagu ma sinu jutust aru saan. Loodan aga, et ta ühel päeval seda tõde tunnetab.” “Kas see haavab Suurt Isa, kui naine teda Suureks Emaks nimetab?” küsis väike öökull. Vana mees mõtiskles kaua aega. “Kummaline küsimus... Ma ei usu. Suur isa on suuremeelne. Pigem kardan, et see haavab natuke mind, tema truud teenrit...” “Ära vaeva oma südant sellega,” ütles öökull, vidistas hüvastijätuks ja lendas ära.

Järgmisel hommikul lendas väike öökull oja äärde tagasi. Seekord leidis ta naise asemel lapse. Laps istus kaldal, kass süles, kõigutas vees jalgu ja vaatas kalu. Päike soojendas last, kassi, vett, kive ja rohtu. Hääletult laskus väike öökull puuksale. Oma teravate silmadega nägi ta juba kaugelt, kuidas laps kassi siltas. Kuidas kass paitusi nautides isegi kalad unustas, kuidas lained päikese käes särasid. Öökull tundis kõigest rõõmu.

Kuidas võiks lapse seda päikese ja maailmaloojat nimetada. Kas laps üldse teadis selle nime, kes lõi kõik selle imelise ja pani päikese paistma loodu üle? Võib-olla laps ei andnudki sellele nime, vaid lihtsalt tunnetas kõige olemasolu. Selles oli väike öökull veendunud. Ja homset ning ülehomset polnud ja see polnudki tähtis. Eile ja üleile olid kuskil kaugel minevikus ja vähetähtsad. Väike öökull keerutas pead ja meenutas kõiki selle imepära loojale antud nimesid. “Suur Öökull, Suur Metskass, Suur Paabulind, Suur Nahkhiir, Suur Hiir, Suur Ema, Suur Isa, keda võiks kutsuda ka Suureks Saladuseks, mis on olnud, on ja jääb.” Kass avas laisalt ühe silma ja noogutas nõusolevalt. “Miks ka mitte.”

Peale päiekseloojuangut lendas väike öökull metsa tagasi. Otsis üles hiireuru ja hüüdis “Uhuu! Kõige elava aluseks on elu! Ka teie seemnetel on elujõud!” Edasi lennates kohtas ta nahkhiirt.

“Kui hästi sa lendad,” ütles talle väike öökull. “Kui sa peaksid kandma rohkem kui ühte poega, ei suudaks sa enam lennata.” “Võib olla,” nõustus nahkhiir.

Väike öökull lendles üle paabulinna magamispuu. ”Vaene edev mehike,” mõtles ta.
“Ise kuulub nagu kanadki kaagutajate hulga,
aga ikkagi tahab endale rohkem kui ühte maagamispuid.”

Ta lendas edasi ja nägi laial oksal metssassi varitsemas. Silmad hõõgvel küsis ta öökullilt: “Noh, juba targaks saanud?” “Mitte väga, sest ma olen alles väike ja õpin veel,” huikas väike öökull rahulolevalt. “Muuseas, ma nägin kassi, kes laskis ennast silitada. Kaladki ojas ei suutnud teda lapse sülest ära meelitada.” “Ennekuulmatu,” nurises metssass. “Kui kõik oleksid sarnased ja tunneksid ühtmoodi, kas poleks siis igav?” küsis väike öökull. “Kas pole hea, et see Suur Saladus, mida sa Suureks Metssassiks kutsud, on nii eripalgeline?” Metssass vaikis ja väike öökull lendas edasi.

Lõpuks külastas ta oma vanemaid kodupuul. Öökullivanemad hõiksid tervituseks: “Kas Suur Öökull, kes on maailma loonud, on sulle palju õpetanud?” “Jah, seda küll,” vastas väike öökull rahulolevalt. “Tänasest alates hakkab teile kõigile sellest jutustama.” “Tee seda, mu laps,” nagistas öökulliema. Ja öökulliisa lisas: “Ainult inimesega ei saa sul kerge olema. Nad usuvad nii vähe.” Väike öökull vangutas pead. “Ma lendan seni, kuni mind usutakse,” huikas ta.

LÕPP